

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-32661919-610- 130
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

11.11/2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 20/08/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1479071 sayılı yazınız.
b) 06/09/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1490935 sayılı yazınız.
c) 30/09/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1501035 sayılı yazınız.
ç) 30/09/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1501043 sayılı yazınız.
d) 04/10/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1504468 sayılı yazınız.

7/15170 GK 12
7/15857 GK 12
7/16338 GK 14
7/16341 GK 14
7/16342 GK 14
7/16502 GK 14
7/16503 GK 14
7/16752 GK 17
7/16755 GK 17

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c-ç-d)'de kayıtlı yazıyla iletilen İstanbul Milletvekili İskender BAYHAN'ın 7/15170, Denizli Milletvekili Yasin ÖZTÜRK'ün 7/15857, Balıkesir Milletvekili Serkan SARI'nın 7/16338, Muş Milletvekili Sümeyye BOZ'un 7/16341, Hakkari Milletvekili Öznur BARTİN'in 7/16342, Adana Milletvekili Ayhan BARUT'un 7/16502, Gaziantep Milletvekili Sevda KARACA'nın 7/16503, Manisa Milletvekili Bekir BAŞEVİRGEN'in 7/16752 ve İzmir Milletvekili İbrahim AKIN'ın 7/16755 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (25 Sayfa)

7/16341 GK14

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

MUŞ MİLLETVEKİLİ SÜMEYYE BOZ'UN 7/16341 ESAS NUMARALI YAZILI SORU
ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM) kökleri Anadolu da 11. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar sanat, ticaret ve ekonomi alanlarında ışık tutan esnaf ve sanatkâr kurumu niteliğindeki Ahilik kültürüne dayanan iş yeri tabanlı mesleki eğitimi öne çıkaran bir programdır. Cumhuriyet sonrası çıraklık eğitimine ilişkin ilk yasal düzenleme 1977'de 2089 sayılı Çırak, Kalfa ve Ustalık Kanunu ile yapılmış, 1986'da çıkarılan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitime ilişkin esaslar belirlenmiştir. Çıraklık eğitimi, 02.12.2016 tarihli ve 6764 sayılı Kanun ile zorunlu örgün ortaöğretim kapsamına alınmıştır. 1977 yılından bugüne mesleki eğitim merkezleri bir mesleki ve teknik eğitim program türü olarak uygulanmaya devam etmektedir.

Mesleki eğitim merkezi programı iş yeri tabanlı mesleki eğitim programı olarak örgün eğitim kapsamında olup öğrencilerin haftalık ders çizelgeleri doğrultusunda okula ve beceri eğitimi aldıkları iş yerine devamları zorunludur. Bu programda isteyen öğrenciler eğitim süresi boyunca fark derslerini de tamamlayarak mezun olduklarında ustalık belgesi yanında ortaöğretim diploması almakta ve yükseköğrenimlerine devam edebilmektedirler.

Mesleki eğitim merkezi programı, örnekleri farklı ülkelerde de bulunan iş yeri tabanlı mesleki eğitim programı olarak uygulanmaktadır. Bu programda öğrenciler teorik eğitimlerini okulda pratik eğitimlerini ise işletmelerde usta öğretici gözetiminde ve koordinatör öğretmenlerin kontrolünde belirli bir program dahilinde almaktadırlar. Mesleki eğitim merkezi programının işletmeler ile kurulmuş olan organik bağı ve iş birliği neticesinde öğrencilerin mesleki bilgi, beceri ve yetkinliklerinin gelişmesine büyük ölçüde olumlu etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

Mesleki eğitim merkezi programı öğrencileri de dahil olmak üzere tüm mesleki ve teknik ortaöğretim kurumu öğrencileri okulda ve işletmede yaptıkları mesleki eğitimleri süresince iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalanmaktadır. Bu öğrencilerin sigorta primleri Bakanlık bütçesinden karşılanmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde yapılan düzenleme ile 2021 yılında "Mesleki Eğitim Merkezi Ustalık Telafi Programı" başlatılmıştır. Söz konusu programla daha önce liseden veya üniversiteden mezun olmuş olanlara 27 haftalık işletmede beceri eğitimiyle farklı alan/dallarda ustalık belgesi elde etme fırsatı sunulmuştur. Bu program aracılığıyla tüm dünyada problem alanı olarak belirlenen ne eğitimde ne istihdamda (NEET) oranının azaltılması hedeflenmiştir. Bu programa yönelik talep sebebiyle mesleki eğitim merkezi programı öğrenci sayısında artış yaşanmıştır. Programın süreli olması ve daha sonra programdan yararlanma şartlarında yapılan değişikliklerle telafi programındaki öğrenci sayısı azalmıştır. 2024 yılı Ekim ayı itibarıyla ustalık telafi programına devam eden öğrenci sayısı 1.658'dir.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nun "Denetleme ve ceza" başlıklı 41'inci maddesinde; "Bu Kanun hükümlerine göre Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarının dışında kamu ve özel kurum ve kuruluşlarında yapılan aday çırak, çırak ve kalfaların eğitimi ile işletmelerde yapılan mesleki eğitim, öğrencilerin bu eğitiminden sorumlu işletmelerin bağlı olduğu oda veya birliklerin temsilcilerinin katılımı ile Bakanlıkça; iş ortamı, sosyal güvenlik, iş güvenliği

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ve sağlık şartları bakımından ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca denetlenir. Denetimle ilgili raporlar valiliğe verilir. Raporlarda belirtilen hususlar valilikçe değerlendirilir ve gereği yapılır.” hükmü yer almaktadır.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre öğrencilere mesleki eğitim yaptırmak için işyerinde usta öğretici bulunması şarttır. Öğrenciler, usta öğretici gözetiminde ve bir program dâhilinde işletmede beceri eğitimi alırlar. Öğrencilerin işletmede aldıkları beceri eğitimlerinin müfredata uygunluğu, görevlendirilen koordinatör öğretmenler tarafından düzenli olarak kontrol edilmektedir. Aynı yönetmelik hükümlerine göre il, ilçe ve okullarda kurulan *işletme belirleme komisyonları* beceri eğitimi yapılacak işletmelerin uygunluğunu değerlendirmektedir.

Mesleki Eğitim Merkezi Programı kapsamında, 3.10.2024 tarihine kadar 5’i ölümlü 31 iş kazası yaşanmıştır.

Bakanlığımızca, 02.02.2024 tarihli 95718711 sayılı ve 2024/36 No’lu Genelge 81 il valiliğine ve ilgili bakanlıklara gönderilmiştir. Bu Genelge ile okullarda ve işletmelerdeki iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin artırılması, iş yerlerinin beceri eğitimi için öğrenci göndermeye uygun olup olmadığının ilgili komisyonlar tarafından yeniden kontrol edilmesi ve uygun şartları sağlamayan iş yerlerine beceri eğitimi için öğrenci gönderilmemesi talimatı verilmiştir.

İşletmelerin iş sağlığı ve güvenliği hususlarındaki sorumlulukları 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile birlikte ilgili diğer mevzuat hükümleri ile belirlenmiştir. İşletmelerin iş sağlığı ve güvenliği bakımından denetlenmesi 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yürütülmektedir.

İş kazası yaşanan işletmelere yönelik cezai yaptırımlar konusunda Bakanlığımızın yetkisi bulunmamakta, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde ve yargı organlarıncaya yürütülmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 138 No’lu Asgari Yaş Sözleşmesinin 6’ncı maddesinde yer alan “*Bu sözleşme, çocuklar ve gençler tarafından genel, mesleki ve teknik eğitim için okullarda ve diğer eğitim kuruluşlarında yapılan işlere veya yetkili makamın varsa ilgili işçi ve işveren örgütlerine danışarak belirlediği koşullara göre işyerlerinde en az 14 yaşındaki kişilerin yaptıkları ve esas olarak bir okul ya da bir eğitim kuruluşunun sorumlu bulunduğu bir eğitim veya öğretim kursunun, yetkili makam tarafından onaylanmış olup büyük ölçüde veya tamamen bir işyerinde yürütülen bir eğitim programının veya eğitim veya meslek seçimini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmış bir yönlendirme ya da rehberlik programının ayrılmaz parçası olan işlere uygulanmaz.*” hükmü ile asgari sözleşmenin asgari yaşa ilişkin hükümlerinin mesleki eğitimin ayrılmaz bir parçası olan işlerde uygulanmayacağını ortaya koymaktadır.